EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 22.3.2007
COM(2007) 128 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ceļā uz ilgtspējīgu ūdens apsaimniekošanu Eiropas Savienībā

Ūdens pamatdirektīvas 2000/60/EK īstenošanas pirmais posms

[SEC(2007) 362]
[SEC(2007) 363]

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ceļā uz ilgtspējīgu ūdens apsaimniekošanu Eiropas Savienībā

IEVADS

Ūdens nav ikdienišķa prece, kuru var vienkārši pārdot, tas ir mantojums, kas jāaizsargā, jāaizstāv un pret kuru jāizturas ar pienācīgu cieņu.[1]

Ūdens ir neaizstājams cilvēku dzīvē un attīstībā. Tas ir būtisks cilvēka izdzīvošanai, un tas ir nepieciešams daudzās rūpniecības darbībās un procesos. Dabā jābūt pietiekamam labas kvalitātes ūdens daudzumam, lai uzturētu savvaļas dzīvniekus, augus un unikālas ekosistēmas.

Kā ik gadu liecina notikumi Eiropas Savienībā, pārāk daudz ūdens var iznīcināt dzīvību, un plūdi var izraisīt nopietnus postījumus. Bet tikpat nelabvēlīga ir situācija, kad ir ūdens trūkums, piemēram, kad rodas sausums, kas ir aizvien biežāk sastopama problēma. Diemžēl prognozes par klimata pārmaiņu ietekmi liecina, ka šādas nelaimes mūs piemeklēs aizvien biežāk un ka to ietekme kļūs jo bargāka.

Ilgtspējīga līdzsvara uzturēšana starp visiem būtiskajiem aspektiem ir **ūdens pamatdirektīvas** (ŪPD) mērķis; šī direktīva tika pieņemta 2000. gadā[2], un ar to ir radīts pamats mūsdienīgai, visaptverošai un vērienīgai ūdens apsaimniekošanas politikai visā Eiropas Savienībā.

Šajā paziņojumā sniegts apkopojums par ŪPD īstenošanas pirmo progresa ziņojumu (atbilstoši 18. panta 3. punktam)[3]. Vēl paziņojumā ir ieteikumi nākamajam svarīgajam darba posmam, proti, darbam pie upju baseinu apsaimniekošanas plāniem. Šādi plāni ir jāsagatavo līdz 2009. gada decembrim, un to īstenošana sniegs jūtamus uzlabojumus visā ūdens resursu sistēmā, radot pasākumu programmas, kurām jāsāk darboties līdz 2012. gadam un kuras palīdzēs sasniegt direktīvā izvirzītos vides mērķus līdz 2015. gadam.

1. ES ŪDENS RESURSU POLITIKA — ĪSS PĀRSKATS

Ar ūdens pamatdirektīvu ir noteikts tiesisks regulējums, lai garantētu pietiekamu labas kvalitātes ūdens daudzumu Eiropā. ŪPD galvenie mērķi ir šādi:

- attiecināt ūdens aizsardzības nosacījumus uz visiem ūdens resursiem — iekšzemes un piekrastes virszemes ūdeņiem un gruntsūdeņiem;
- līdz 2015. gadam panākt, lai visu ūdeņu stāvoklis atbilstu līmenim „labs”;
- veikt ūdens resursu apsaimniekošanu, pamatojoties uz upju baseiniem;

---

1 Ūdens pamatdirektīvas 1. apsvērums.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko nosaka Kopienas rīcību ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

3 Sīkāka analīze tiks publicēta Komisijas dienestu darba dokumentā (SEC(2007) 362).

- sasaistīt emisijas robežvērtības ar vides kvalitātes standartiem;
- garantēt, lai ūdens tarifi radītu atbilstošu motivāciju ūdens lietotājiem efektīvi izmantot ūdens resursus;
- palielināt iedzīvotāju iesaisti;
- racionalizēt likumdošanu.

Direktīvā ir definētas arī divas jomas, kurās ir nepieciešams specifiskāks regulējums, proti, attiecībā uz gruntsūdeņiem (17. pants) un prioritārām vielām[4] (16. pants). Tikai nesen Eiropas Parlaments un Padome pieņēma jauno tā dēvēto „gruntsūdeņu direktīvu"[5], bet priekšlikums direktīvai par prioritārām vielām[6] joprojām tiek apspriests.

Divi citi nesen iesniegti priekšlikumi tiesību aktiem paplašinās ES ūdens resursu politikas darbības jomu, un tādējādi politikas visaptverošie pārvaldības un aizsardzības pamati tiks nostiprināti. Minētie tiesību aktu projekti ir priekšlikums direktīvai par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību [7] un priekšlikums jūras vides stratēģijas direktīvai[8].

2. EIROPAS ŪDEŅI — APDRAUDĒTI RESURSI

Atbilstoši ŪPD 5. pantam dalībvalstis nodrošina, ka līdz 2004. gada decembrim tiek veikta vides analīze un ūdens izmantošanas ekonomiskā analīze, pamatojoties uz dalībvalsts rīcībā esošajiem datiem. Šajā paziņojumā iekļautie rezultāti ir iegūti, balstoties uz dalībvalstu ziņojumiem par 5. pantā prasīto analīzi.

2.1. ES ūdeņu statuss šobrīd — sliktāk, nekā varēja gaidīt

Saskaņā ar direktīvas 5. panta specifikācijām, kas izklāstītas tās II pielikumā, dalībvalstīm bija jāatbild uz šādu būtisku jautājumu: „Pamatojoties uz šā brīža datiem, cik liels ir risks, ka ŪPD izvirzītie vides mērķi netiks izpildīti?" (sk. 1. attēlu). Tā kā ŪPD mērķi ir jāsasniedz līdz 2015. gadam, rezultāti atspoguļo valstu ūdens resursu aizsardzības pūliņu „attālumu līdz mērķim" pašreiz jeb to, cik daudz vēl jāpaveic, lai mērķis tiktu sasniegts.

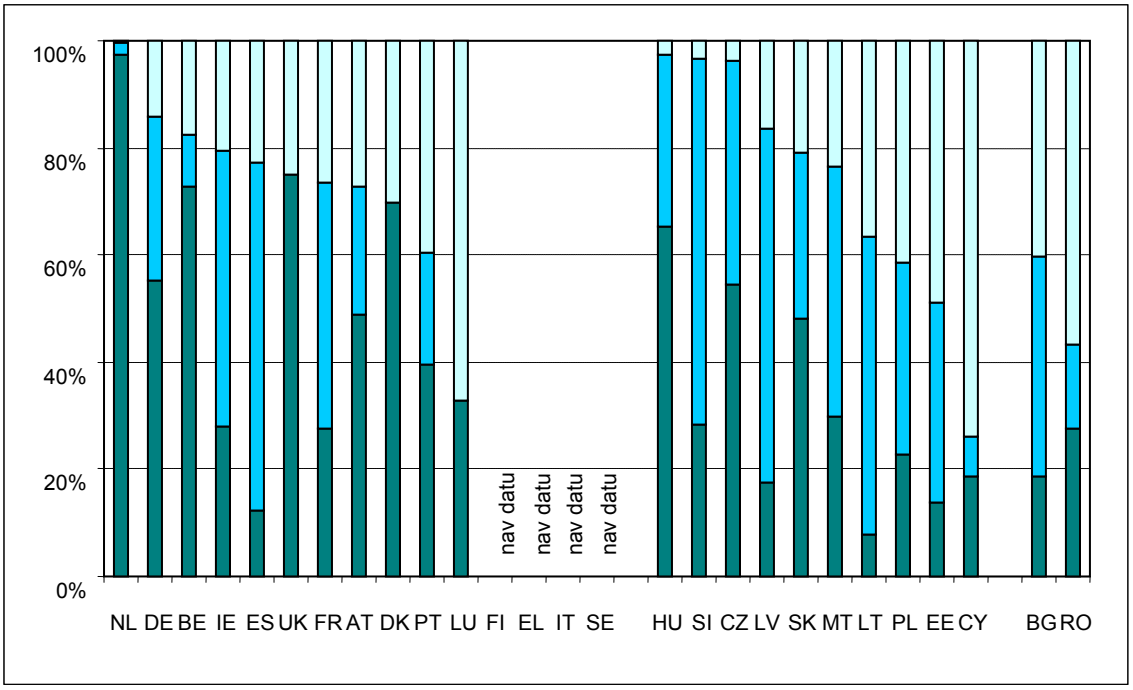
4 Ķīmiskas vielas, kas varētu radīt virszemes ūdeņu piesārņojumu un kas tādējādi ES mērogā uzskatāmas par bīstamām.

5 Direktīva 2006/118/EK (OV L 372, 27.12.2006., 19. lpp).

6 Priekšlikums COM(2006) 397, galīgā redakcija, 2006. gada 17. jūlijs.

7 COM(2006) 15, galīgā redakcija, 18.1.2006.

8 COM(2005) 505, galīgā redakcija, 24.10.2005.

1. attēls: virszemes ūdenstilpes (%), kur pastāv risks, ka ŪPD mērķi netiks sasniegti, dati sadalīti pa dalībvalstīm - ■ = „risks pastāv”, ■ = „nav pietiekamu datu”, ■ = „risks nepastāv” (pamatojoties uz dalībvalstu ziņojumiem)[9].

Faktiskais ūdenstilpju daudzums (%), kas atbilst visiem ŪPD mērķiem, ir niecīgs, dažās dalībvalstīs pat tikai 1%. Tomēr rezultāti ir jāanalizē sīkāk.

Augstie rādītāji vērtējuma kategorijā „risks pastāv” atbilst blīvi apdzīvotiem apgabaliem un reģioniem, kur ūdens izmantošana notiek intensīvi, bet nenotiek ilgtspējīgi. Pirmo reizi Kopienas līmenī ar ŪPD visaptveroši ņem vērā visas slodzes un ietekmi uz ūdenstilpēm, tostarp problēmas, ko rada ekosistēmu struktūras izjaukšana un ietekme uz bioloģiskiem rādītājiem. Daudzas dalībvalstis šo problēmu ir mēģinājušas atrisināt, izmantojot tā dēvēto „sliktākā iznākuma” metodi, aplēsēs mēģinot novērtēt ūdens ekosistēmu stāvokli un rādītājus, kas saistīti ar bioloģisko daudzveidību.

ES ūdens resursu politika jau krietni pirms ŪPD pieņemšanas reglamentēja vairākus nozīmīgus šā resursa apdraudējuma aspektus, piemēram, piesārņojumu, kas rodas no sadzīves notekūdeņiem[10], barības vielām, kas tiek novadītas ūdenī lauksaimniecības darbības rezultātā[11], rūpniecības emisijām[12] un bīstamām vielām[13]. Šo faktoru kopējā analīze nepārprotami liecina par atšķirībām direktīvas prasību īstenošanā (kas dažās dalībvalstīs ir minimāla). Problēmas lielākoties ir atrisinātas tur, kur pēdējo 10 līdz 30 gadu laikā

9 Sīkāka informācija ir sniegta SEC(2007) 362.
10 Direktīva 91/271/EEK (OV L 135, 30.5.1991., 40. lpp.).
11 Direktīva 91/676/EEK (OV L 375, 31.12.1991., 1.-8. lpp.).
12 Direktīva 96/61/EK (OV L 257, 10.10.1996., 26. lpp.).
13 Direktīva 76/464/EEK (OV L 129, 18.5.1976., 23. lpp.) un no tās atvasinātās direktīvas.

investīcijas bijušas pietiekamas. Desmit dalībvalstīs, kas ES pievienojās 2004. gadā, un divās, kuras pievienojās 2007. gadā (ES-12), ir noteikts pārejas posms (vairumā gadījumu — līdz 2015. gadam) attiecībā uz visu noteikumu par punktveida piesārņojuma avotu kontroli pilnīgu īstenošanu, jo tam nepieciešamas nopietnas investīcijas.

Piesārņojums, ko rada sadzīves notekūdeņi — īstenošana pašreiz (sīkāki dati ir iekļauti SEC(2007) 363)

Lai reglamentētu ciematu, pilsētu un lielpilsētu sadzīves notekūdeņu attīrīšanu, Eiropas Kopiena pieņēma Direktīvu 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu. Direktīvā detalizēti aprakstīts, kāda attīrīšana ir nepieciešama.

ES-15 valstīs ļoti liels notekūdeņu daudzums pirms novadīšanas virszemes ūdeņos joprojām netiek pienācīgi attīrīts. Kā liecina dati par stāvokli 2003. gada 1. janvārī[14], direktīvas īstenošana, pamatojoties uz dalībvalstu paziņotajiem datiem, notiek tikai par 81%. Lielākās nepilnības ir šādas: (pienācīgas) attīrīšanas trūkums un norādes „jutīgas teritorijas" trūkums gadījumos, kad nepieciešama rūpīgāka attīrīšana, piemēram, lai pasargātu apdraudētus ezerus, piekrastes ūdeņus no barības vielu radīta piesārņojuma. Komisija apšauba dažos dalībvalstu ziņojumos iekļautos datus par direktīvas īstenošanas pakāpi. Tādējādi dažu pēdējo gadu laikā Komisija ir spērusi izšķirošu juridisku soli pret vairākām dalībvalstīm.

ES ir iztērējusi ievērojamus Kopienas līdzekļus (galvenokārt no Kohēzijas fondiem), līdzfinansējot notekūdeņu attīrīšanas iekārtas dalībvalstīs. Piemēram, no 2000. līdz 2006. gadam četrām ES-15 dalībvalstīm tika piešķirti 9 miljardi euro, bet ES-10 valstīm — 5,6 miljardi euro. Tiek lēsts, ka jaunajām ES-12 dalībvalstīm būs vajadzīgi 35 miljardi euro nākamo 10 gadu laikā, lai nodrošinātu atbilstību direktīvas prasībām.

Piesārņojums, ko rada nitrātu izmantošana lauksaimniecībā, — īstenošana pašreiz (sīkāki dati ir atrodami COM(2007)120, galīgā redakcija)

Difūzais piesārņojums no lauksaimniecības avotiem visvairāk apdraud ES ūdeņus. Trešais ziņojums par tā dēvētās „nitrātu direktīvas" īstenošanu apliecina, ka lauksaimniecība tiešām ievērojami piesārņo gruntsūdeņus un virszemes ūdeņus ar nitrātiem, kā arī veicina eitrifikāciju. Lai gan direktīvas īstenošana joprojām nav uzskatāma par pilnīgu un neatlaidīgi jāstrādā arī turpmāk, pēdējo gadu laikā šīs direktīvas īstenošanā ir sasniegumi. Paaugstinātas jutības zonu pret nitrātiem noteikšana ES-15 teritorijā ir palielinājusies laikā no 1999. gada līdz 2003. gadam (no 35,5% līdz 44%), bet darbs ir jāpabeidz, jo īpaši Eiropas Savienības dienvidu dalībvalstīs. Ir jāuzlabo rīcības programmu pasākumu kvalitāte un pilnīgums, pieņemot arī pastiprinātas darbības gadījumos, ja ir acīmredzams, ka direktīvas mērķi nav sasniegti.

2.2. Slodzes un to izraisītāji — sekas, kas rodas, izmantojot ūdens resursus pretēji ilgtspējīguma principiem

Būtiskākā un visplašāk izplatītākā slodze, kas konstatēta attiecībā uz ūdens resursiem, ir difūzais piesārņojums, ūdens ekosistēmu fiziska degradēšanās (fiziskas izmaiņas) un, jo īpaši Eiropas dienvidos, ūdens resursu izšķērdēšana. Dažās no ES-15 valstīm un vairākās ES-12

[14] Dati bija pieejami tikai par laiku līdz 2003. gada 1. janvārim. Ir plānots, ka 2008. gadā tiks publicēti dati par Direktīvas 91/271/EEK īstenošanas stāvokli visās ES-27 dalībvalstīs.

dalībvalstīs arī piesārņojums no punktveida avotiem ir liela problēma. Galvenie šo slodžu radītāji ir rūpnīcas, mājsaimniecības, lauku saimniecības, kuģošanas darbības, hidroelektrostacijas, plūdu aizsardzības mehānismi un pilsētattīstība.

Tas, ka vides izmaksas netiek internalizētas, varētu arī būt papildu iemesls ūdens izmantošanai pretēji ilgtspējīguma principiem. Tomēr ar ŪPD ir radīta sistēma, saskaņā ar kuru ir jāņem vērā vides un resursu izmaksas, aprēķinot dažādu lietotāju ieguldījumu ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšanā.

3. DALĪBVALSTU VEIKUMS — NEPIECIEŠAMI UZLABOJUMI

Komisija vērtēja dalībvalstu ziņojumus, pievēršot īpašu uzmanību šādiem četriem jautājumiem: juridiskās transponēšanas atbilstība, atbilstība 3. pantam, 5. pantam un vispārējā ziņojumu sniegšana. Pēdējo trīs jautājumu atbilžu rezultāti atspoguļoti attēlā, ar kuru atspoguļo dalībvalstu veikumu salīdzinošā perspektīvā, pamatojoties uz punktu sistēmu. Metodika, detalizēti rezultāti un to interpretācija ir iekļauti Komisijas dienestu darba dokumentā, kas izstrādāts kopā ar šo paziņojumu[15].

3.1. Juridiskā transponēšana — slikti rezultāti

Tikai nedaudzas ES-15 dalībvalstis ir transponējušas ūdens pamatdirektīvu valsts tiesību aktos noteiktajā termiņā, proti, līdz 2003. gada decembrim. Komisija ir ierosinājusi vienpadsmit pienākumu neizpildes procedūras, un Eiropas Kopienu Tiesa ir pieņēmusi lēmumu vērsties pret piecām dalībvalstīm[16] tāpēc, ka nav paziņots par ŪPD transponēšanu. Līdztekus spriedumiem Tiesa ir precizējusi vairākus jautājumus, kas saistīti ar direktīvas transponēšanu[17]. ES-12 dalībvalstīs termiņš paziņošanai par valsts tiesību aktiem, bija šo valstu pievienošanās dienas Eiropas Savienībai, un šīs dalībvalstis termiņā ir iekļāvušās.

Tomēr juridiskās transponēšanas kvalitāte ir zema. Pamatojoties uz sākotnējo novērtējumu, Komisija 19 dalībvalstīs ir konstatējusi nopietnus trūkumus attiecībā uz 4., 9. vai 14. panta prasībām. Lielākā daļa dalībvalstu nav transponējušas ŪPD pilnīgi atbilstoši. Komisija nekavējoties ķersies pie konstatēto trūkumu novēršanas.

3.2. Administratīvi pasākumi (3. pants) — daudzsološs sākums

Nākamais svarīgais solis pēc transponēšanas bija noteikt upju baseinu apgabalus un izraudzīties kompetento iestādi (ievērojot 3. panta prasības). Gandrīz visas dalībvalstis paziņojumus Komisijai iesniedza laikā. Par novēlotu ziņojumu iesniegšanu Komisija ir uzsākusi deviņas pienākumu neizpildes procedūras, no kurām visas, izņemot vienu, šobrīd ir sekmīgi atrisinātas.

Lai gan vairums administratīvo pasākumu šķiet pietiekami, lai nodrošinātu atbilstošu īstenošanu, tikai nākamo gadu laikā varēs spriest par šā darba rezultātiem praksē. Jāatzīst gan, ka bieži vien nav skaidrs, kā notiek koordinēšana starp dažādām dalībvalstu iestādēm.

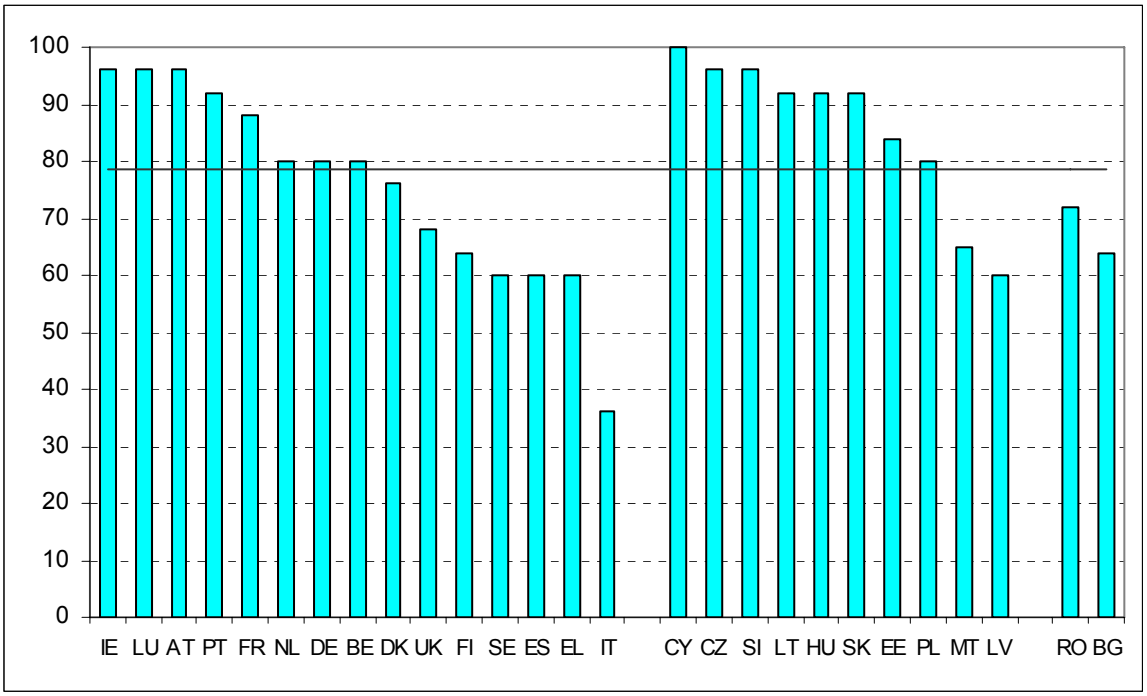
15 SEC(2007) 362.

16 Šīs dalībvalstis ir: Beļģija (C-33/05), Luksemburga (C-32/05), Vācija (C-67/05), Itālija (C-85/05) un Portugāle (C-118/05).

17 Lieta C-32/05 Komisija pret Luksemburgu — (2006. gada 30. novembra spriedums), tā ir vienīgā lieta, kas vēl nav pabeigta.

2. attēlā atspoguļots vispārējais stāvoklis dalībvalstīs attiecībā uz upju baseinu apgabalu noteikšanu un kompetentās iestādes izraudzīšanu.

Lielākā daļa dalībvalstu, kuru teritorijā ir starptautiski upju baseinu apgabali, ir noteikušas nepieciešamos pasākumus un paredzējušas koordinēšanas pasākumus. Tomēr ir gadījumi, kad šis process joprojām nav pabeigts vai kad ir skaidri redzams, ka starptautiskās koordinēšanas pasākumi ir jāuzlabo. Komisijas dienestu darba dokumentā ir vēl citi novērtējuma secinājumi par ziņojumiem attiecībā uz 3. pantu.

2. attēls: darbības rādītāji (pa dalībvalstīm) attiecībā uz administratīvajiem pasākumiem — ŪPD 3. pants —, tostarp vidējie rādītāji par ES–27 (pamatojoties uz dalībvalstu ziņojumiem)[18]

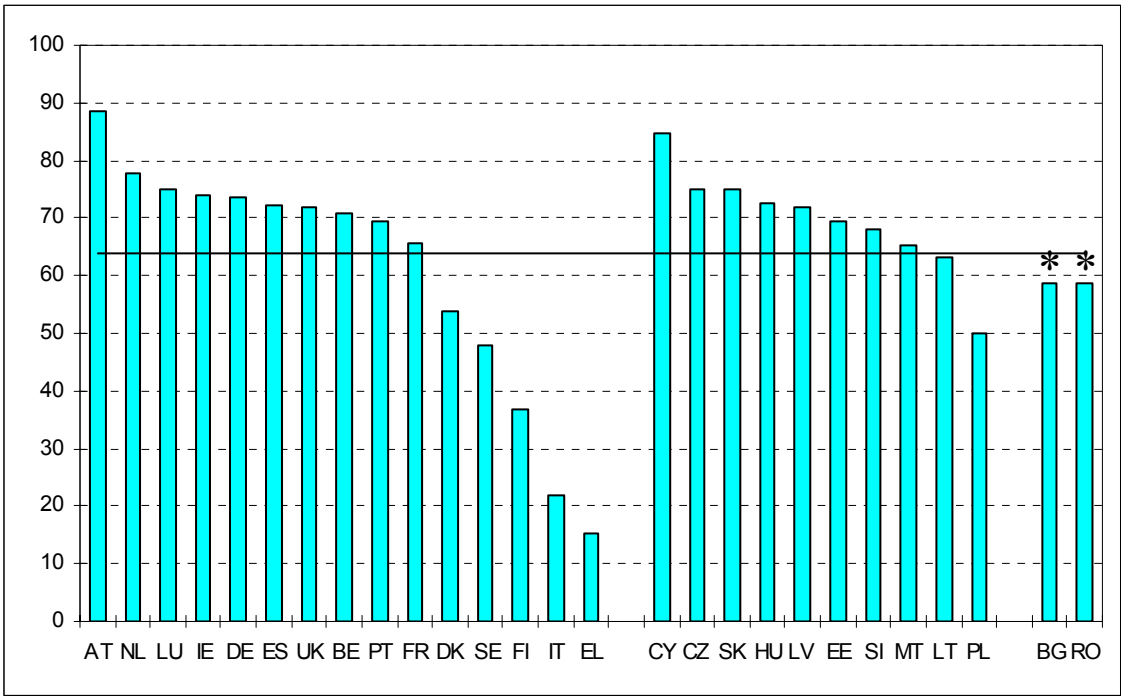
3.3. Vides rādītāju un ekonomiskā analīze (5. pants) — lielas atšķirības un daži būtiski trūkumi

Pirmajā ŪPD analīzē ir visaptverošs vides stāvokļa novērtējums par antropogēnu ietekmi, kā arī ūdens izmantošanas ekonomiskā analīze un izmaksu atgūšanas pakāpe. Dalībvalstis ziņojumus iesniegušas laikā. Komisija ir uzsākusi pienākumu neizpildes procedūras pret divām dalībvalstīm, kuras tikai iesniegušas pirmos (nepilnīgus) ziņojumus daudz vēlāk nekā prasīts.

Kopumā gandrīz visas dalībvalstis ir pielikušas lielus pūliņus, lai izveidotu pirmo analīzi, un ir radījušas informācijas bāzes, kādu līdz šim ES mērogā nebija. Tomēr ziņojumu kvalitāte un detalizācijas pakāpe ievērojami atšķiras.

[18] Sīkāki dati par skaitliskajiem rādītājiem un to interpretācija ir SEC(2007) 362.

Vispārējais dalībvalstu veikums ir atspoguļots 3. attēlā. Dažu dalībvalstu rezultāti uzskatāmi par labiem vai apmierinošiem. Tomēr visur ir jānovērš datu trūkums, lai 2009. gada upju baseinu apsaimniekošanas plāniem būtu pienācīgs pamats. Daži ziņojumi, skaidri redzams, neatbilst obligātajām direktīvas prasībām. Prasība veikt ekonomisko analīzi bieži izrādījusies visgrūtāk izpildāmais uzdevums. Tas jo īpaši sakāms par pareizu ūdens pakalpojumu un lietojumu identificēšanu, kā arī par izmaksu atgūšanas līmeni. Komisijas dienestu darba dokumentā šie konstatējumi ir paskaidroti sīkāk.

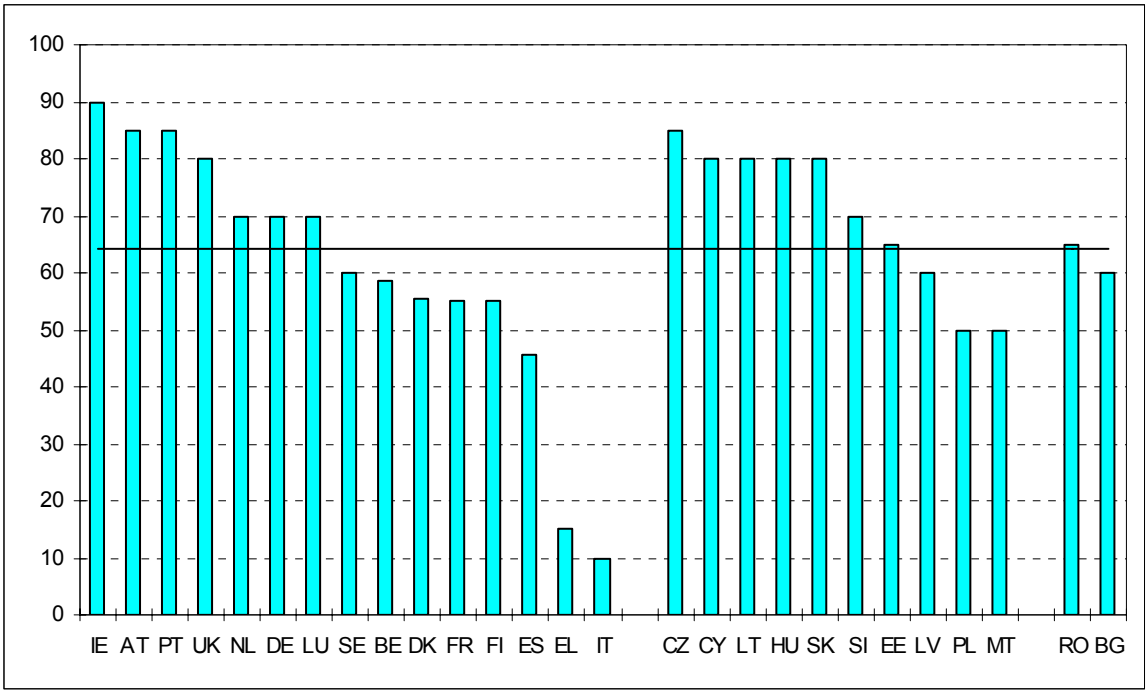

*3. attēls: darbības rādītāji (pa dalībvalstīm) attiecībā uz vides rādītājiem un ekonomisko analīzi — ŪPD 5. pants —, tostarp vidējie rādītāji par ES–27 (pamatojoties uz dalībvalstu ziņojumiem) *BG un RO rādītāji ir ņemti no sākotnējiem novērtējumiem.*[18]

3.4. Ziņojumu sniegšana — dažas neizmantotas iespējas

Vispārējais ziņojumu sniegšanas līmenis līdztekus ziņojumu satura kvalitātei ir vēl viens svarīgs rādītājs. ŪPD sniedz lielas iespējas racionalizēt pārvaldību un radīt ietaupījumus ilgtermiņā. Turklāt sabiedrību būtu vieglāk informēt par rezultātiem, ja ziņojumi būtu skaidri un pilnīgi.

Pirmā norāde par ziņojumu sniegšanas līmeni ir tas, vai ziņojums tiek iesniegts laikā un vai tas bijis skaidrs un pilnīgs. 4. attēlā ir sniegts vispārējs pārskats par šo jautājumu un norādīti dalībvalstīm piešķirtie punkti par 3. un 5. pantā prasīto ziņojumu sniegšanas prasību izpildi.

4. attēls: rādītāji (pa dalībvalstīm) par ziņojumu sniegšanu un vidējie rādītāji par ES–27 valstīm (pamatojoties uz dalībvalstu ziņojumiem). [18]

4. IETEIKUMI DALĪBVALSTĪM. TERMIŅŠ RĪCĪBAI — LĪDZ 2009. GADAM

Dalībvalstīm līdz 2009. gada beigām ir jāpabeidz pirmie upju baseinu apsaimniekošanas plāni, turklāt līdz 2010. gadam tām ir jāpieņem ūdens cenu noteikšanas politika. Pamatojoties uz līdzšinējo pieredzi direktīvas īstenošanas gaitā, laika vēl gana, lai uzlabotu esošo stāvokli un iegūtu trūkstošos datus. Turklāt pienākums informēt sabiedrību un apspriesties ar to, sagatavojot apsaimniekošanas plānus, prasīs lielāku pārredzamību un pamatojumus par pasākumu nepieciešamību un rentabilitāti, kā arī par to, kādos gadījumos ir lietderīgi noteikt izņēmumus.

Tāpēc Komisija mudina dalībvalstis īpaši rūpīgi pievērst uzmanību šādām trim darbības jomām.

a) **Konstatēto trūkumu novēršana.** Lai šo mērķi sasniegtu, dalībvalstīm ieteicams apsvērt šādus soļus:

- pilnīgi īstenot atbilstošos ES tiesību aktus, jo īpaši attiecībā uz komunālajiem notekūdeņiem un nitrātiem;
- radīt visus direktīvā prasītos ekonomiskos instrumentus (cenu noteikšana, ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšana, vides un resursu izmaksas un principa „maksā piesārņotājs” iedzīvināšana), jo pilnīga šādu ekonomisko instrumentu izmantošana veicinās patiesi ilgtspējīgu ūdens apsaimniekošanu;
- veikt visaptverošu valsts novērtējumu par vidi un radīt klasifikācijas sistēmu kā pamatu direktīvas īstenošanai, kā arī sasniegt mērķi, kas prasa panākt „labu ekoloģisko stāvokli”, iespējami drīzāk novērst šobrīd konstatētos interkalibrācijas

trūkumus, ņemt vērā, ka tikai pilnīgs, pamatīgs un ticams ekonomiskais novērtējums radīs ticību ŪPD vispār un nodrošinās šā instrumenta uzticamību;

- uzlabot metodiku un pieeju vairākiem svarīgiem jautājumiem (piemēram, stipri pārveidotu ūdens objektu noteikšana, riska novērtēšanas kritēriji vai gruntsūdeņu kvantitatīvā stāvokļa noteikšana) un veicināt salīdzināmības panākšanu starp dalībvalstīs izmantoto pieeju, jo īpaši attiecībā uz starptautiskiem upju baseiniem;

- ievērojami samazināt pašreizējās datu nepilnības un trūkumus attiecībā uz 5. pantā prasīto analīzi, veicot priekšdarbus upju baseinu apsaimniekošanas plānu izstrādei.

b) **Ilgstpējīgas ūdens apsaimniekošanas iestrāde citās politikas jomās.** Lai šo mērķi sasniegtu, dalībvalstīm ieteicams apsvērt šādus soļus:

- gādāt, lai infrastruktūras un ilgtspējīgas tautas attīstības projektiem, kas varētu izraisīt ūdens vides pasliktināšanos, tiktu veikts atbilstošs novērtējums par ietekmi uz vidi. Šajā ziņā būtiska ir pilnīga transponēšana un atbilstoša, pārskatāma un koordinēta 4. panta 7. punkta prasību izpilde;

- gādāt par pienācīga finansējuma piešķiršanu. Lai šo mērķi sasniegtu, ir svarīgi iespējami labāk izmantot valsts līdzekļus un iespējas, ko sniedz ES mēroga finansēšanas instrumenti, piemēram, kopējā lauksaimniecības politika un kohēzijas politika. Līdz šim piešķirtie valsts līdzekļi uzlabojumiem ūdens nozarē nav bijuši pietiekami, lai segtu visas vajadzības, kas konstatētas, veicot ŪPD prasīto vides analīzi.

c) **Iespējami efektīvāk izmantot sabiedrības līdzdalību.**

- Sabiedrības līdzdalība ir iespēja. Pašreizējā prakse sniegt ziņojumus brīvprātīgi un Eiropas informācijas sistēma par ūdens resursu stāvokli palīdzēs pārskatāmi informēt sabiedrību.

5. KOMISIJAS DARBĪBAS — ILGSTOŠU PARTNERATTIECĪBU PIEDĀVĀJUMS

Novērtējumi un ieteikumi liecina, ka dalībvalstīs vēl ir jāpaveic vērienīgi un grūti uzdevumi, ja tās vēlas sekmīgi īstenot ŪPD paredzēto. Komisija saprot, cik svarīga ir tās loma. Tāpēc Komisija plāno darbības, kas atbilst ŪPD prasībām un kurām dažviet ir pat ļoti tālejoši mērķi.

1. darbība. Atjaunot partnerību ar dalībvalstīm

Komisija ir cieši apņēmusies turpināt veiksmīgo sadarbību kopējās īstenošanas stratēģijas ietvaros. Kopīgā darba programma dalībvalstīm[19] un citām valstīm, saikne ar ieinteresētajām personām un NVO veicina vienotu izpratni, labākās prakses un informācijas apmaiņu par dažiem svarīgākajiem jautājumiem. Komisija ir pārliecināta, ka šāda pieeja jau ir nodrošinājusi labākus rezultātus nekā daudz formālāka pieeja īstenošanas darbam. Tomēr, ja darba gaitā būs redzams, ka uzņemtais kurss nav pats sekmīgākais, Komisija bez vilcināšanās izmantos Līgumā noteiktās pilnvaras.

[19] Skatīt jauno darba programmu: http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/strategy4.pdf.

Minētais atbalsts galvenokārt būs vērsts uz to, lai novērstu šobrīd konstatētos trūkumus, kuri aprakstīti šā dokumenta 5. punkta 1. daļā, jo īpaši — uz ekonomiskajiem instrumentiem. Komisija arī pieliks īpašas pūles, lai uzlabotu novērtējumu par ekoloģisko stāvokli. Komisija 2005. gadā publicēja dokumentu par interkalibrācijas vietu tīklu[20]. Šobrīd tā gatavo lēmumu par interkalibrācijas rezultātiem, lai to pieņemtu līdz 2007. gada beigām, jo šis termiņš kalpos par atskaites punktu attiecībā uz „laba ekoloģiskā stāvokļa" nozīmi visās dalībvalstīs. Pēc tam tā turpinās izstrādāt visaptverošu pamatu ūdens daudzveidības ekoloģiskajam novērtējumam.

Līdztekus minētajam Komisija turpinās atbalstīt ES-12 dalībvalstis ES ūdens resursu politikas īstenošanā un joprojām līdzdarbosies starptautiskajās konvencijās par jautājumiem, kas skar upes.

2. darbība. Gādāt par integrāciju citās ES politikas jomās

Ir panākts ievērojams progress, lai politiku par ūdens resursiem integrētu citās ES politikas jomās, jo īpaši lauksaimniecības, enerģētikas, transporta, pētniecības, ārējo attiecību un reģionālās attīstības politikā. Kopīgās un atklātās sarunas starp dažādām ES un valsts līmeņa kompetentajām iestādēm, iesaistot atbilstošās ieinteresētās personas un NVO, ir devušas vērtīgu pienesumu un ļāvušas izdarīt līdzvērtīgus secinājumus[21].

Komisija ir apņēmusies uzturēt savu vadošo lomu šajā jomā, identificējot turpmākus ceļus, lai atbalstītu ar ūdeni saistītu apsvērumu integrēšanu citās ES politikas jomās un tiesību aktos. Šādas darbības mērķis ir palielināt citu politikas jomu devumu ūdens vides aizsardzībā un ŪPD mērķu sasniegšanā, tostarp direktīvā par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību un citos Kopienas tiesību aktos par ūdens resursiem izvirzīto mērķu sasniegšanā.

Kā nesen konstatēja dalībvalstu atbildīgo iestāžu vadītāji, kuru pārziņā ir ūdens resursu aizsardzība, lauksaimniecības nozarē[22] ir vēl daudz iespēju turpināt ūdens resursu politikas un lauksaimniecības politikas integrāciju, piemēram, apspriežot KLP nākotni. Attiecībā uz kohēzijas politiku Komisija turpinās darbu, lai nodrošinātu, ka atbalsts no šā fonda līdzekļiem atbilst ūdens resursu politikai[23]. Nākotnē joprojām transporta (aviācijas) un enerģētikas (ūdens spēkstacijas) politika tiks īstenota tā, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz ūdens vidi. Turklāt septītās pētniecības pamatprogrammas īstenošanas gaitā būs nepieciešams saglabāt uzmanību ūdens resursiem. Visbeidzot, gaidāmais pārskats par citiem tiesību aktiem par vidi, piemēram, par direktīvu par integrētā piesārņojuma novēršanu un kontroli un par biotopiem, varētu vēl vairāk stiprināt šo instrumentu atbalstu ŪPD nosprausto mērķu sasniegšanai. Komisija arī turpinās veicināt pastiprinātu ūdens resursu apsaimniekošanu dažās trešās valstīs.

---

20 Komisijas Lēmums 2005/646/EK, 17.8.2005. (OV L 243, 19.9.2005., 1. lpp.).

21 Dokumenta SEC(2007) 362 pielikumā ir minēti vairāki svarīgi panākumi.

22 Skatīt tā dēvēto Lauksaimniecības deklarāciju, par kuru vienojušies ES dalībvalstu iestāžu vadītāji, kas atbild par ūdens aizsardzību, un kura apspriesta Vides aizsardzības ministru padomes sanāksmē (16650/06 ENV 698 AGRI 402) 2006. gada decembrī http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/wfd/library.

23 Sk. arī http://ec.europa.eu/environment/integration/pdf/final_handbook.pdf.

3. darbība. Veicināt ekonomisko instrumentu izmantošanu

ŪPD īstenošanas kontekstā Komisija noteiks ekonomisko instrumentu lietošanu par prioritāti un veicinās informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm un to vidū par labāko praksi, tostarp plašāku vadlīniju dokumentu izmantošanu. Komisija arī meklē labākās iespējas veicināt salīdzinošas novērtēšanas izmantošanu ūdenssaimniecību vidū. Tāpat Komisija patlaban veic pētniecisku apsekojumu par ŪPD īstenošanas izmaksām un ieguvumiem; tā veicinās arī ES mērogā saskaņotu metožu un instrumentu izstrādi, piemēram, izmantojot pētniecības projektus[24].

4. darbība. Risināt klimata pārmaiņu problēmu ūdens resursu apsaimniekošanā

Klimata pārmaiņu ietekme, tostarp plūdu un sausuma pieaugums, varētu palielināt risku, ka ŪPD mērķi netiks sasniegti. Direktīvas par plūdiem projektā īpaša uzmanība ir pievērsta palielinātajam riskam, ko rada šādi ārkārtēji gadījumi. Komisijas paziņojumā, kuru plānots publiskot 2007. gada vidū, tiks iekļauti padziļinātas analīzes rezultāti par ūdens resursu nepietiekamību un sausumu.

Papildus seku mazināšanas un pielāgošanās politikai, kas iekļauta Eiropas klimata pārmaiņu programmā un plānotajā Zaļajā grāmatā par pielāgošanos klimata pārmaiņām, Komisija veicinās pilnīgu esošo iespēju izmantošanu, lai iekļautu klimata pārmaiņas upju baseinu apsaimniekošanas plānos, un mudinās arī turpmāk integrēt klimata pārmaiņu, seku mazināšanas un pielāgošanās stratēģijas ES ūdens politikas īstenošanā.

5. darbība. Attīstīt vērienīgu Eiropas informācijas sistēmu par ūdens resursu stāvokli (*WISE*)[25]

Komisija un Eiropas Vides aģentūra apņēmušās līdz 2010. gadam pilnveidot Eiropas informācijas sistēmu par ūdens resursu stāvokli. Šī sistēma būs kodols visplašākajiem centieniem racionalizēt informācijas savākšanu un izplatīšanu par Eiropas ūdens resursu politiku, ka arī „atslēga" tam, lai šo darbu padarītu mūsdienīgāku. Tā ir arī plašāku iniciatīvu, piemēram, Kopīgi izmantojamas vides informācijas sistēmas (*SEIS*) un INSPIRE, neatņemama daļa.

6. SECINĀJUMI

Ziņojumi no dalībvalstīm par sākotnējo pienākumu izpildi, kas izriet no ūdens pamatdirektīvas, liecina, ka bijuši gan panākumi, gan būtiski trūkumi dažās jomās. Līdz 2010. gadam vēl ir laiks trūkumus novērst, jo tad jābūt pieņemtiem pirmajiem upju baseinu apsaimniekošanas plāniem.

Līdz šim ŪPD īstenošanā būtiskākie trūkumi ir vājā transponēšana un ekonomiskās analīzes trūkums. Bieži nācies konstatēt, ka jāpastiprina starptautiskā sadarbība, bet, piemēram, Donavas reģionā un arī citur, ir notikuši lieli uzlabojumi.

---

[24] Viens piemērs ir patlaban notiekošais projekts *AQUAMONEY* saskaņā ar sesto pamatprogrammu (http://www.aquamoney.org).

[25] http://water.europa.eu

Progress ir nepieciešams tādās jomās kā ūdens resursu politikas integrēšana citās politikas jomās un novērtējums par klimata pārmaiņu ietekmi uz ūdens aprites ciklu, tostarp par plūdiem un sausumu un ūdens ilgtermiņa pieprasījumu un piedāvājumu, lai visā ES ilgtermiņā efektīvi tiktu izmantota ilgtspējīga ūdens apsaimniekošana.

Komisija ir pilna apņēmības atjaunot partnerību ar dalībvalstīm kopējās īstenošanas stratēģijas ietvaros, lai kopīgi varētu risināt nākotnē iespējamās problēmas. Svarīgs elements ir Eiropas ūdens resursu stāvokļa informācijas sistēmas izveide.

Kopumā šis pirmais ziņojums par ŪPD īstenošanu liecina, ka esam spēruši lielu soli ceļā uz ilgtspējīgu ūdens apsaimniekošanu Eiropas Savienībā. ŪPD ar vairākām citām ar ūdens resursiem saistītām direktīvām, kas joprojām ir apspriešanas stadijā, sniedz nepieciešamos instrumentus, lai nākotnē ūdens apsaimniekošana ES būtu patiesi ilgtspējīga. Tomēr dalībvalstīm joprojām ir daudz grūta darāmā, lai šos instrumentus izmantotu iespējami labāk. Lai mērķi sasniegtu, darbam būs jāvelta krietni pūliņi.